

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

KRAJOWY OŚRODEK
WSPARCIA ROLNICTWA

MINISTERSTWO ROLNICTWA
i ROZWOJU WSI

NR
52

RYNEK RZEPAKU

stan i perspektywy

P Ó Ł R O C Z N I K

CZASOPISMO UKAZUJE SIĘ OD 1992 ROKU

ISSN 1231-269X

ANALIZY RYNKOWE

Redaktor naczelny
Piotr Szajner

LISTOPAD 2017

RADA PROGRAMOWA ROLNICZYCH ANALIZ EKONOMICZNYCH:

Waldemar Sochaczewski (przewodniczący)
Stanisław Stańko (wiceprzewodniczący)
Piotr Szajner (redaktor naczelny)
Krystyna Świetlik (sekretarz redakcji)
Marian Borek
Tadeusz Chrościcki
Barbara Domaszewicz
Stanisław Kowalczyk
Jarosław Ołowski
Iwona Szczepaniak
Marzena Trajer
Maria Zwolińska

KOMITET REDAKCYJNY:

Andrzej Kowalski, Ewa Machowina, Piotr Szajner, Krystyna Świetlik, Marzena Trajer,
Maria Zwolińska

REDAKTOR RYNKU RZEPAKU:

Ewa Rosiak

Czasopismo przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ-PIB
Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa
Kierownik Zakładu – Piotr Szajner
SKŁAD I DRUK: Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB
NAKŁAD: 700 egz. Ark. wyd. 5,69

Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych prosimy o podanie źródła

Spis treści

Reasumpcja	3
Summary	4
I. Uwarunkowania makroekonomiczne <i>mgr Tadeusz Chrościcki</i>	6
II. Rynek produktów oleistych na świecie <i>dr inż. Ewa Rosiak, dr inż. Magdalena Bodył</i> <i>Institut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	7
III. Rynek produktów oleistych w Unii Europejskiej <i>dr inż. Ewa Rosiak</i> <i>Institut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	14
IV. Rynek produktów oleistych w Polsce	20
1. Produkcja rzepaku <i>dr inż. Ewa Rosiak</i> <i>Institut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	20
2. Obroty rzepakiem <i>dr inż. Ewa Rosiak</i> <i>Institut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	25
3. Handel zagraniczny produktami oleistymi <i>dr inż. Magdalena Bodył</i> <i>Institut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	28
4. Przemysł tłuszczowy <i>dr inż. Ewa Rosiak, dr Marek Wigier</i> <i>Institut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	35
5. Ceny detaliczne i spożycie tłuszczów roślinnych <i>dr inż. Ewa Rosiak</i> <i>Institut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	39
Aneks	49

W sezonie 2017/18 światowe zbiory nasion i owoców 10 najważniejszych roślin oleistych będą rekordowe, ale w relacji do zbiorów w sezonie 2016/17 wzrosną niewiele. Oil World ocenia, że zwiększą się o 0,3% do 561,6 mln ton. Spodziewane jest zmniejszenie zbiorów soi (o 0,7%), nasion słonecznika (o 1,5%) oraz lnu (o 62,7%), przy stabilizacji zbiorów rzepaku oraz wzroście zbiorów kopry (o 16,7%), rącznika (o 10,6%), bawełny (o 7,3%), ziaren palmowych (o 5,5%), sezamu (o 3,0%) i orzeszków ziemnych (o 0,6%). Przy dalszym wzroście popytu na żywność i energię odnawialną na świecie, zużycie nasion oleistych zwiększy się, ale będzie mniejsze od produkcji. Zapasy nasion oleistych na koniec sezonu będą większe niż przed rokiem, a ceny nasion obniżą się.

W sezonie 2017/18 światowe zbiory rzepaku wyniosą, podobnie jak w sezonie poprzednim, 63,5 mln ton, co oznacza zahamowanie ich czteroletniego spadku. W pierwszej połowie sezonu zbiory rzepaku wzrosły w UE-28, na Ukrainie i w Rosji, przy spadku w Indiach i Chinach. W drugiej połowie sezonu przewidywany jest też spadek zbiorów w Australii. W sezonie 2017/18 światowe zużycie rzepaku zwiększy się, a jego globalne zapasy na koniec sezonu zmaleją.

Zbiory rzepaku w UE-28 zwiększyły się w 2017 r. do 21,8 mln ton (o 7,0%), w wyniku wzrostu areалу uprawy (o 1,9%) i plonów (o 4,8%). W grupie czterech wiodących producentów najbardziej zwiększyły się zbiory w Polsce, następnie w Wielkiej Brytanii i Francji, a w Niemczech obniżyły się. Spadek zbiorów rzepaku odnotowano też w Czechach, na Węgrzech, w Słowacji i Hiszpanii, a wzrost w Danii i Rumunii. W sezonie 2017/18 przerób rzepaku w Unii wyniesie 24,0 mln ton, podobnie jak w sezonie poprzednim, ale jego zapasy na koniec sezonu zmniejszą się. Samowystarczalność Unii w zakresie produktów oleistych pozostanie niska.

Według szacunku IERiGŻ-PIB, w 2017 r. zbiory rzepaku w Polsce zwiększyły się do 2,7 mln ton (o 22,2%), w wyniku wzrostu areалу uprawy (o 10,0%) i plonów (o 11,2%), lecz ceny nasion zmniejszyły się. W III kwartale 2017 r., w którym według danych GUS skupiono 1,1 mln ton rzepaku (ok. 39% zbiorów), przeciętna cena skupu wyniosła 1535 zł/t i była o 2,6% niższa niż w analogicznym okresie poprzedniego roku. W sierpniu 2017 r., tj. w okresie podejmowania decyzji produkcyjnych o zasiewach rzepaku pod zbiory następnego roku, relacja cen rzepak : pszenica kształtowała się na poziomie 2,43 : 1, wobec 2,65 : 1 w sierpniu 2016 r., a więc mimo spadku, nadal była korzystna dla producentów rzepaku, co jednak nie przełożyło się na wzrost jego zasiewów pod przyszłoroczne zbiory, głównie z powodu niekorzystnych warunków pogodowych w okresie siewów, szczególnie w północno-zachodniej i północnej Polsce.

Przy dużym wzroście zbiorów, w sezonie 2017/18 spodziewany jest wzrost eksportu rzepaku do 390 tys. ton (o 64,6%), przy jednoczesnym spadku jego importu do 400 tys. ton (o 37,7%). W tej sytuacji przemysł tłuszczowy będzie mógł przerobić 2650 tys. ton rzepaku, tj. o 3,9% więcej niż w sezonie 2016/17. Zapasy rzepaku na koniec sezonu pozostaną niskie.

W I półroczu 2017 r. wyniki handlu zagranicznego produktami oleistymi pogorszyły się. Deficyt handlowy wzrósł do 815,8 mln EUR, tj. o 59,5% w porównaniu z I półroczem 2016 r., w wyniku spadku wpływów z eksportu produktów oleistych, przy wzroście wydatków na ich import. Najbardziej zmalał eksport olejów roślinnych, mniejszy był też eksport margaryn, a wywóz nasion i śrut oleistych wzrósł. Niewiele obniżył się import śrut oleistych, a przywóz pozostałych produktów oleistych wzrósł. Przewiduje się, że w II półroczu 2017 r., przy większych tegorocznych zbiorach rzepaku, wyniki handlu zagranicznego

produktami oleistymi poprawią się, ale w skali całego 2017 r. ujemne saldo obrotów handlowych produktami oleistymi może zwiększyć się do ok. 1400 mln EUR, z 1187 mln EUR przed rokiem.

Zmiany produkcji głównych wyrobów przemysłu tłuszczowego w I półroczu 2017 r. były różnokierunkowe. Przy wzroście produkcji olejów roślinnych, zmniejszyła się produkcja margaryn, z uwagi na dalszy spadek popytu na te produkty ze strony gospodarstwa domowych oraz zmniejszenie eksportu. Wyniki finansowe przemysłu tłuszczowego w I półroczu 2017 r. były nieznacznie lepsze niż w analogicznym okresie roku poprzedniego, jednak nadal znacznie gorsze niż w całym przemyśle spożywczym. Przemysł tłuszczowy wygenerował większe zyski, ale wskaźniki rentowności brutto i netto były niewiele wyższe niż w I półroczu 2016 roku. Wskaźnik bieżącej płynności finansowej obniżył się, ale nadal znacznie przewyższał poziom uznawany przez banki za bezpieczny oraz średnią jego wartość w całym przemyśle spożywczym. W II półroczu 2017 r. sytuacja finansowa przemysłu tłuszczowego może ulec dalszej poprawie, ze względu na przewidywany wzrost produkcji głównych wyrobów oraz spodziewane polepszenie relacji cen zbytu produktów do cen zakupu surowców.

W ciągu dziewięciu miesięcy 2017 r. na rynku tłuszczów roślinnych i zwierzęcych, jak i wielu innych grup produktów żywnościowych przeważały wzrosty cen. Spośród wszystkich rodzajów tłuszczów najszybciej wzrastały ceny masła, w związku ze zmniejszeniem produkcji i dużym wzrostem cen surowca mlecznego na krajowym i europejskim rynku, przy rosnącym popycie na masło ze strony kluczowych importerów. Dynamika wzrostu cen margaryn, olejów roślinnych i „pozostałych tłuszczów zwierzęcych” (słoniny i smalcu), mimo wyższych cen surowców do ich produkcji (szczególnie w pierwszej połowie roku), była dużo niższa niż cen masła, z uwagi

na powolnie rosnący popyt krajowy na te produkty. Ocenia się, iż po spadkach w latach 2014-2016, w 2017 r. ceny detaliczne tłuszczów roślinnych zwiększą się średnio o 2-3%.

Według szacunków IERiGŻ-PIB, w 2017 r. bilansowa konsumpcja tłuszczów roślinnych wyniesie 24,1 kg w prze-

liczeniu na 1 mieszkańca i będzie o 1,7% większa niż w 2016 roku. Przy dalszym wzroście zużycia tłuszczów roślinnych w przemyśle spożywczym i gastronomii, bezpośrednie ich spożycie w gospodarstwach domowych po raz kolejny zmaleje, na co wskazują wyniki badań budżetów rodzinnych prowadzonych przez GUS w I półroczu 2017 roku. Szacuje

się, iż spożycie tłuszczów zwierzęcych zmaleje do 10,5 kg (o 2,8%), w wyniku zmniejszenia spożycia masła do 4,6 kg (o 2,1%) i „pozostałych tłuszczów zwierzęcych” do 5,9 kg (o 3,3%). W tej sytuacji całkowita konsumpcja tłuszczów w 2017 r. może wynieść 34,6 kg w przeliczeniu na 1 mieszkańca i być o 0,3% większa niż przed rokiem.

SUMMARY

In the 2017/18 season, the world harvest of seeds and fruit of 10 most important oilseeds will be record-breaking, but in relation to the harvest in the 2016/17 season, it will not increase much. Oil World estimates that it will increase by 0.3% to 561.6 million tonnes. What is expected, is a reduction in the harvest of soybean (by 0.7%), sunflower seeds (by 1.5%) and flax (by 62.7%), with the stabilised harvest of rape and increased harvest of copra (by 16.7%), castorbean (by 10.6%), cotton (by 7.3%), palm kernel (by 5.5%), sesame (by 3.0%) and peanuts (by 0.6%). With the further increase in the demand for food and renewable energy in the world, the consumption of oilseeds will increase, but it will be lower than the production. The stocks of oilseeds at the end of the season will be higher than the year before, and the prices of seeds will decrease.

In the 2017/18 season, the world harvest of rape will be, as in the previous season, 63.5 million tonnes, which means the inhibition of its four-year decrease. In the first half of the season, the harvest of rape increased in the EU-28, Ukraine and Russia, while it decreased in India and China. In the second half of the season, the decrease in the harvest in Australia is also expected. In the 2017/18 season, the world consumption of rape will increase, and its global stocks at the end of the season will be reduced.

The harvest of rape in the EU-28 increased in 2017 to 21.8 million tonnes (by 7.0%), as a result of the increased

cultivation area (by 1.9%) and yields (by 4.8%). In the group of four leading producers, the highest increase was recorded in the harvest in Poland, then in Great Britain and France, while in Germany it decreased. The decrease in the harvest of rape was recorded also in the Czech Republic, Hungary, Slovakia and Spain, and the increase in Denmark and Romania. In the 2017/18 season, processing of rape in the European Union will amount to 24.0 million tonnes, just like in the previous season, but its stocks at the end of the season will decrease. The Union's self-sufficiency with regard to oil products will remain low.

According to the IAFE-NRI estimate, in 2017, the harvest of rape in Poland increased to 2.7 million tonnes (by 22.2%), as a result in the increased cultivation area (by 10.0%) and yields (by 11.2%), but the prices of seeds decreased. In the third quarter of 2017, in which, according to the CSO data, 1.1 million tonnes of rape were bought up (about 39% of the harvest), the average buying-in price was PLN 1,535/tonne and was by 2.6% lower than in the same period of the previous year. In August 2017, i.e. in the period of making production decisions on sowing rape for the next year's harvest, the rape/wheat price ratio was at the level of 2.43:1 in relation to 2.65:1 in August 2016, and thus, despite its decrease, it was still beneficial for the producers of rape, which, however, did not translate into the increase in its sowings for the next year's harvest, mainly due to the adverse weather conditions at the time

of sowing, especially in north-western and northern Poland.

With the large increase in the harvest, in the 2017/18 season the increase in the export of rape to 390 thousand tonnes (by 64.6%) is expected, with the simultaneous decrease in its import to 400 thousand tonnes (by 37.7%). In this situation, the fat industry will be able to process 2,650 thousand tonnes of rape, i.e. by 3.9% more than in the 2016/17 season. The stocks of rape at the end of the season will remain low.

In the first half of 2017, the results of foreign trade in oilseed products deteriorated. The trade deficit rose to EUR 815.8 million, i.e. by 59.5% when compared to the first half of 2016, as a result of the decreased revenues from the export of oilseed products, with the increased expenses for their import. What decreased most, was the export of vegetable oils, lower was also the export of margarine, and the export of seeds and oilmeals increased. The import of oilmeals slightly decreased, while the import of other oilseed products increased. It is expected that in the second half of 2017, with the higher this year's harvest of rape, the results of foreign trade in oilseed products will improve, but throughout 2017, the negative balance of trade in oilseed products may increase to about EUR 1,400 million, from EUR 1,187 million the year before.

Changes in the production of major products of the fat industry in the first

half of 2017 were multidirectional. With the increased production of vegetable oils, the production of margarine decreased due to the further decline in the demand for these products on the part of households and the reduced export. The financial results of the fat industry in the first half of 2017 were slightly better than in the same period of the previous year, however, still much worse than in the entire food industry. The fat industry generated higher profits, but the gross and net profitability indicators were not much higher than in the first half of 2016. The current financial liquidity ratio decreased, but still was much higher than the level considered by banks as safe and its average value in the entire food industry. In the second half of 2017, the financial situation of the fat industry can be further improved, due to the expected increase in the production of major products and the expected improvement

in the ratios of product selling prices to raw material purchasing prices.

Within nine months of 2017, in the market of vegetable and animal fats, as well as of many other groups of food products the price rises were dominant. Among all types of fats, the prices of butter rose most rapidly, in view of the decreased production and the large increase in the prices of milk raw material in the domestic and European market, with the growing demand for butter on the part of the key importers. The growth rate of the prices of margarine, vegetable oils and „other animal fats“ (pork fat and lard), despite the higher prices of raw materials for their production (especially in the first half of the year), was much lower than that of the prices of butter, due to the slowly growing domestic demand for these products. It is estimated that after the decreases in the years 2014-2016,

in 2017, the retail prices of vegetable fats will increase by, on average, 2-3%.

According to the IAFE-NRI estimates, in 2017, the consumption of vegetable fats will be 24.1 kg per capita and will be by 1.7% higher than in 2016. With the further increase in the consumption of vegetable fats in the food industry and catering, their direct consumption in households will decrease again, as indicated by the results of the studies on family budgets carried out by the CSO in the first half of 2017. It is estimated that the consumption of animal fats will decrease to 10.5 kg (by 2.8%), due to the reduced consumption of butter to 4.6 kg (by 2.1%) and „other animal fats“ to 5.9 kg (by 3.3%). In this situation, the total consumption of fats in 2017 may amount to 34.6 kg per capita and be by 0.3% higher than the year before.

W serii Analizy Rynkowe w najbliższym czasie ukażą się:

1. Rynek ziemniaka (44) • listopad 2017,
2. Popyt na żywność (18) • listopad 2017,
3. Rynek wyrobów alkoholowych (5) • listopad 2017,
4. Rynek owoców i warzyw (51) • grudzień 2017,
5. Rynek cukru (45) • kwiecień 2018,
6. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi (47) • kwiecień 2018,
7. Rynek środków produkcji dla rolnictwa (45) • kwiecień 2018,
8. Rynek mleka (54) • maj 2018,
9. Rynek ryb (28) • maj 2018,
10. Rynek drobiu (53) • maj 2018,
11. Rynek zbóż (54) • maj 2018,
12. Rynek mięsa (54) • czerwiec 2018,
13. Rynek rzepaku (53) • czerwiec 2018.

WARUNKI PRENUMERATY

Prenumerata realizowana przez Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB.

Zamówienia na prenumeratę w wersji papierowej i na e-wydania można składać bezpośrednio na stronie <http://ierigz.waw.pl/publikacje>.

Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: dw@ierigz.waw.pl lub kontaktując się telefonicznie – Barbara Walkiewicz, tel.: 22 50 54 685 lub faks: 22 50 54 757 w godzinach 8:00-16:00.

Prenumeratę i sprzedaż pojedynczych egzemplarzy prowadzi Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB, 00-002 Warszawa, ul. Świętokrzyska 20 (wejście od ul. Szkolnej 2/4) pokój numer 3.

Prenumerata roczna wersji papierowej lub elektronicznej 1 egz. (2 numery) w 2017 r. wynosi 42 zł.

Zamówienia na prenumeratę wraz z dowodem wpłaty prosimy przesyłać na adres:

- Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy, Dział Wydawnictw, ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa
- e-mail: dw@ierigz.waw.pl

Przedpłaty na prenumeratę należy wpłacać na konto Instytutu:
PEKAO S.A. IV O/Warszawa nr 68 1240 1053 1111 0010 1493 6433
W tytule przelewu prosimy podać tytuł analizy i jej numer.

Druk i usługi poligraficzne dostosowane do Twoich potrzeb!

Wykorzystujemy nowoczesne systemy druku cyfrowego dające wierne odwzorowanie obrazu, pozwalające w krótkim czasie na druk czarno-białych i barwnych materiałów w najwyższej jakości.

W naszej ofercie znajdują Państwo **usługi drukarni** (wizytówki, ulotki, papiery firmowe, foldery, broszury, książki, gazetki reklamowe, plakaty, materiały szkoleniowe, nadruki na kopertach, widokówki, zaproszenia, identyfikatory, dyplomy, etykiety, naklejki) jak i cały wachlarz **usług introligatorskich**.

Zaproponujemy indywidualną wycenę i dobór najlepszej techniki wydruku, aby otrzymany finalny produkt cechował się najlepszą jakością i atrakcyjną ceną.

Zapraszamy do korzystania z naszych usług

Dział Wydawnictw
ul. Szkolna 2/4

tel. (22) 50 54 520, (22) 50 54 430
fax (22) 50 54 636, e-mail: dw@ierigz.waw.pl

Prenumerata Analizy (2 numery) w 2017 roku wynosi 42 zł.
Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego, ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa. Tel.: (22) 505-46-85, faks: 505-47-57
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>